

Suur operett — suured nõuded 1.

Kálmáni "Silva" Estonia Teatris

Lavastaja — Neeme Kuningas, dirigent — Erki Pehk, kunstnik — Kustav-Agu Püümann.

Esietendus 9. septembril

Mida ootab vaataja ühelt operetietenduselt? Ilusat muusikat, kauneid kostüüme, säravat esitust. Kokkuvõttes need kõik "Silva" lavastuses ju on, iseasi, kui märki läheb iga konkreetne õhtu, missugune on ühe või teise osalise panus ja mil määral nõustub iga vaataja lavastuse printsiipidega.

Dekoratsioonides

mõjub esialgu kabaree "Orpheum" oma must-valge põhivärvi ja suhtelise tumedusega ehk ootamatult, aga — miks ka mitte? Keskmise vaatuse ballisaal tõuseb seda kontrastsemalt ja suursugusemalt esile. Siin on kaunid peeglid, mille väga ehtsas peegelduses peituvad ohud — saali on näha (olenevalt sellele, kus istuda) dirigenti näitavad monitorid, valgustussillad, aga ka kulissides toimuvat. Järelikult tuleb tegelaskonnal olla tavalisest ettevaatlikum esimeste kulisside vahelt piilumisega.

Väike ebaloogika tekib teksti ja lavakujunduse vahel (tegevuse aeg on toodud 30. aastatesse) — III vaatuses Anhilte imestab, et oma paarikümne aasta jooksul pole Orpheumisi midagi muutunud, aga sellist sisekujundust ja torumööblit meie saajandi esimesel kümnendil veel ei olnud tekkinud, tähendab, imestada tulnuks: "kui palju kõik on muutunud!"

Fraki kandmine on kunst

Kostüümi osas on selge, et meestel on frakid. Kui need on mõeldud koos valgete kinnastega, s.t. täieliku õhturietusena, siis tuleks jälgida ka jalatseid. Hea küll, lakk-kingi koori jaoks ei jätku, aga korralikult viksitud võiksid meeste kingad olla siiski. Rinnaesise sirgutõmbamine ning jälgimine, kui palju etiketile vastavalt peavad mansetid käisest paistma, peaks igale mehele jõukohane olema. Kuidas frakki kanda, seda oskust ei ole aga peetud oluliseks, vastasel juhul olnuks mingi tühtne maneer tunda. Praegu paistavad seda kunsti valdavalt vähesed — Puura, Sild, Kilgas, Kuslap, Miilberg ja ainult paar(!) koorilauljat. Koori hulka oli üle õhtu toodud üks kaabuga ülikonnas persoon. Kui selline erand on peetud vajalikuks teha, siis tulnuks talle anda ka kindel ja põhjendatud tummroll, sest peakattega tegelane peenes lokaalis viib selle ühe hoobiga mitu järku madalama sadamakõrtsi tasemele.

Naistel on operetis hulganisti kauneid kostüüme ja kunstnik on enamasti arvestanud selle kandjaga (koor, Silva). Kasuks tulnuks ka Stasi III vaatuse kostüümi puhul seda teha. Naiskoori kostüümides valitsev siluettide paljus (eriti ballil) annab võrdlemisi kirju pildi, mis kipub juba eklektika piirimaile. Paljastatud õlgadega õhtutualette kandvate daamide juures valitseb üldise joonena kramplik hoiak (õlanukid ette toodud, kael kange, selg kühmus). Tõstke ometi pea püsti, hoidke selg sirgu ja vabastage õlavööde! Praegu kannab oma kostüümi tõeliselt elegantse vabadusega ainult Annika Tõnuri.

Hädas loogika ja eesti keelega

Operetilibretode nõrgaks küljeks on reeglina viimase vaatuse "äralangemine", sest konfliktliki lahendus on kas eelmise vaatuse lõpus juba antud või siis on lahenduseks mingi seletamatu pööre. Nii ka "Silvas". Lavastaja Neeme Kuningas kinnitab, et ta analoogiliselt paljude teatritega viimase vaatuse uuesti "läbi kirjutab". Ootas seega igati loogilist arendust ja lahendust. Tundub aga, et mõneti muutus asi veel segasemaks. On ju olemas tekstiversioone, kus loogilisemad nii opereti algus (Estonias on tegevus mitte saalis, vaid lava taga ning sellega on põhjendatud balletitrupi vähenedu osa, ent samas — Feri ja Boni peavad Silva lahkumiskontserti kuulama pimedas ruumis — kas nad visati saalist välja!?) kui lõpp (meil on Edvinist saanud Feri ja Anhilte poeg, kuid muu looga see klappida ei taha; samuti häämmastab, mil viisil vürst Lippert-Weylersheim saab teada, kes ta abikaasa varem oli jne.). Miks neid teisi versioone aluseks ei võetud?

Mis puutub aga keelelistesse probleemidesse, siis need tulevad põhiliselt hääldusest: kõlavad sõnad Ammeerika, krahvinna jms., segadusi on muljeerimisega (näiteks — sulle hääldatuna, nagu seal oleks vene pehmendusmärk, sõna-des, kus see kuulduma peaks, teda aga pole). Lisades siia mõned vilistavad või susisevad s-id, saab kokku päris lohakas pilt. Põhjendatuna tundus ainsana vürst Lippert-Weylersheimi kõnemaneeer Ervin Kärvelt, sest see oli üks tahk tema rollilahendusest.

KULTUUR

Silva (Annika Tõnuri) ja Boni (Tõnu Kilgas).

VAMBOLA SALUPUU foto

Liikumine ja tantsud

Paljude operettide liikumine on olnud laulunumbritest küll lähiv, aga siiski illustratiivne. Esile tahaks tõsta ühte numbrit: Silva, Edvini, Stasi ja Boni valssi II

vaatuses, kus orgaaniliselt muusikasse seatud liikumises väljenduvad nende omavahelised suhted (ka alltekstilised) ja salasooivid. Pean seda meie operetis uueks kvaliteediks.

Balletitrupile on antud väiksem

maht kui tavaliselt, aga nad teevad oma "hiirekeste" rolli tore-dasti.

PILLE PALM

(Järgneb.)